

Erik Axelsson
ea.axels@gmail.com

Resultat från arkeologisk utredning, steg 1, inför detaljplanarbete, del av fastigheten Helmershus 5:9, Värnamo socken, Värnamo kommun

Bakgrund

Ni jobbar tillsammans med Värnamo kommun med att ta fram en detaljplan för byggnation i det aktuella området och behöver därför utreda förutsättningarna för en detaljplan. Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativt har därför genomfört en arkeologisk utredning, steg 1.

Resultat

Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativt har redovisat de preliminära resultaten från utredningen till Länstyrelsen i ett PM via e-post (se karta bilaga 1).

Vid den arkeologiska utredningen påträffades elva nya lämningar, varav tio röjningsrösen och ett småskaligt stenbrott. Dessa lämningar bedöms som spår efter äldre tiders bruk av landskapet. Baserat på deras utseende och karaktär, samt placering i förhållande till äldre kartor, bedöms samtliga nyregistrerade lämningar som relativt sentida och tillkomna efter 1850. De bedöms därför som övriga kulturhistoriska lämningar (se karta bilaga 1).

Lämningarna är nu registrerade i Kulturmiljöregistret och synliga i Riksantikvarieämbetets webbtjänst Fornsök. [Fornsök \(raa.se\)](https://fornsok.raa.se).

Undersökningsområdets belägenhet på sandig moränmark strax väster om sjön Vidöstern, på nivåer runt 150–170 meter över havet, gör det sannolikt att förhistoriska boplatslägen skulle kunna finnas inom hela området. I samband med fältinventeringen konstaterades dock att delar av området är störda av sentida markarbeten och anläggningar, bland annat en numera nedlagd banvall som löper tvärs genom området i nord-sydlig riktning, en crossbana i sydöst

och diverse marktäkter. De ytor inom området som förefaller vara ostörda bedöms emellertid utgöra potentiella boplatsslägen och har delats in i två delområden (se karta bilaga 1), som är skrafferade med blått.

Område 1

Cirka 7 hektar stort. Moränmark som sluttar mot öster i riktning mot sjön, med flackare och mer låglänta partier närmast sjön i öst och sydöst. I nordost finns ett mindre bergsparti, brant exponerat mot öster. Omväxlande åkrar och igenväxande hagmark i den höglänta västra delen. Hagmarken är bevuxen med gräs, buskage och spridda ädellövträd (bland annat flera stora ekar). I övrigt är området mestadels bevuxet med otuktat gräs eller gallrad, slyig och buskig lövskog.

Område 2

Cirka 5000 m². Flack moränmark, åker.

Utöver detta besiktades sedan tidigare kända lämningar inom planområdet.

L1972:7786 Hällristning

Hällristningen utgörs av tre tydliga skålgropar på ett stenblock och är sedan tidigare registrerad som fornlämning. Skålgropsblocket återfanns i enlighet med den äldre beskrivningen i Fornsök. Lämningen bedöms som välbevarad. I samband med utredningen mättes lokalens position in med RTK-GPS, vilket gav en mer exakt lägesbestämning än den tidigare manuella inprickningen. Lämningens geometri kan därmed uppdateras.

L1972:7228 Fornlämningsliknande lämning

Älvkvarnsförekomst (2 st) på fast berg, sannolikt sentida, enligt äldre beskrivning. Lämningen bedömdes som osäker och sentida även vid revideringsinventeringen på 1980-talet. Utredningens fältbesök visade att den aktuella berghällen har sprängts bort i samband med markarbeten.

Länsstyrelsens bedömning

De noterade potentiella boplatslägena, benämnda område 1 och 2 (se karta bilaga 1) behöver utredas vidare för att ta reda på om fornlämning döljs under marken. För att få till stånd en arkeologisk utredning steg 2 (sökchaktning med hjälp av grävmaskin) bör ni ta kontakt med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet om ni vill gå vidare med planarbetet.

Övriga ytor inom planområdet som inte är föremål för en steg 2-utredning är färdigutredda och kräver inga ytterligare åtgärder.

Notera att hållristningen, fornlämning L1972:7786 är skyddad enligt lag, därför bra om den planeras in så att den även fortsättningsvis kan skyddas inom en detaljplan (t.ex. inom parkområde).

För de övriga kulturhistoriska lämningarna som påträffades krävs inga ytterligare åtgärder men hänsyn ska tas så att de inte onödigtvis skadas. Går inte det, får de tas bort. För det krävs inget tillstånd enligt Kulturmiljölagen. Meddela gärna Länsstyrelsen om/när det blir aktuellt, så att Länsstyrelsen kan uppdatera Kulturmiljöregistret.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta mig, Anders Kraft, för frågor på telefon 010-22 36 295 eller via e-post anders.kraft@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 4722-2024 i ämnesraden för e-post.

Det går även bra att ringa till Länsstyrelsens växel, telefon 010 - 223 60 00.

Anders Kraft

Antikvarie

Bilagor

1: Karta

Kopia till

Värnamo kommun, peter.andersson@varnamo.se